

Magdalena Dědičová, *Urbanistický celek Budějovického náměstí v Praze v projektu Věry Machoninové*, bakalářská diplomová práce Ústavu pro dějiny umění FF UK, Praha 2021, oponentní posudek

Magdalena Dědičová psala svou práci v nepříznivých podmínkách koronavirové karantény, které jí mohly ztížit přístup k archívním zdrojům i literatuře. Tyto obtíže však velmi zdatně překonala a napsala díky tomu práci hodnotnou a nemálo objevnou. Jejím tématem se stal pokus o urbanistický experiment, o příklad takzvaného prostorového či mimoúrovňového urbanismu, který se po roce 1968 pokusila uskutečnit architektka Věra Machoninová na Budějovickém náměstí v Praze 4 během stavby stanice metra a Domu bytové kultury.

Kolegyně Dědičová zasadila tento počín do širokého kontextu, jehož složky řadí za sebou ve chvályhodně logickém pořádku. Zaujala ji historie daného místa a různé starší plány pro ně, projevy prostorového urbanismu v zahraničí i u nás (přičemž se jí podařilo najít jakýsi domácí manifest tohoto úsilí ve stati Bertyho Hornunga pro *Literární listy* 1968), neobvyklá urbanistická řešení v projektech manželů Machoninových. Náležitou pozornost však věnuje i mladším osudům Budějovického náměstí. Vážím si toho, že počín Věry Machoninové i pokus její dcery Petry Kordovské oživit projekt v devadesátých letech posuzuje Magdalena Dědičová jako neúspěšný a snaží se vysvětlit, proč to tak dopadlo. Autorka vůbec velmi hluboko pronikla do dobového urbanistického i architektonického myšlení a vnímavě charakterizuje jeho výkony. Rovněž její popisy různých projektů i staveb jsou stejně lapidární jako výstižné. V tomto ohledu i já hodnotím její práci vysoko. Musím však upozornit i na její dílčí nedostatky.

Vylepšení by si jistě zasloužil pravopis, zejména interpunkce, psaní velkých písmen, občas i shoda podmětu s přísudkem („i/y“): viz s. 8, 26, 27. Své myšlenky však autorka dokáže vyjádřit velmi dobře.

Nejistě je pojatý závěr. Zpočátku má charakter rekapitulace a některá témata se v něm začínají zbytečně opakovat, pak ale přece vítězí snaha o skutečný závěr.

Seznam použité literatury trpí maďarským slovosledem příjmení a křestního jména. Doporučuji psát napříště jméno normálně česky, anebo dělat za příjmením čárku.

Za největší nedostatek však pokládám fakt, že obrázky v ilustrační příloze autorka neopatřila popisky, nýbrž jen čísla. Pro čtenáře je to krajně nepohodlné. Seznam v úvodu obrazové přílohy prostě nestačí.

Rád bych autorce doporučil ještě další literaturu, protože věřím, že se tímto tématem bude zabývat i nadále. Na s. 10 si stěžuje na absenci literatury o poválečném urbanismu Prahy, opomněla však přitom práce Jiřího Hrůzy (například *Město Praha*) nebo společné publikace Jiřího Hrůzy a hlavního architekta města Prahy Blahomíra Borovičky. Existuje i hodnotná literatura k dějinám metra, například diplomová práce Jana Zikmunda, a ta by vyvrátila autorčin názor (na s. 12), že projekt trasy metra na Pankrác se zrodil až v 60. letech. Není konečně správné říkat (s. 58), že socialistické stavebnictví trpělo nedostatkem materiálu. Spíše by se mělo mluvit o nedostatku pracovních kapacit a o nedostupnosti vyspělých západních technologií.

Všechny tyto nedostatky nicméně pokládám za marginální. Ve skutečnosti jde o práci vynikající. Abych však mohl navrhnout nejvyšší hodnocení, měla by autorka při obhajobě dobře odpovědět na otázku, kterou ve své práci pouze rozevřela.

Rád bych totiž věděl, zda si Magdalena Dědičová myslí, zda prostorový (mimoúrovňový) urbanismus nabízel lidem takovou hodnotu prožívání města, s jakou by mohl konkurovat tradičnímu městu s jeho koridorovými ulicemi na jedné úrovni. Ctnosti tohoto tradičního urbanismu dobře postihli Walter Benjamin ve své apoteóze Baudelaira a pařížských flanérů 19. století nebo Jane Jacobsová ve chvále živé obchodní ulice jako nejlepšího prostředku

komunitních styků a spontánní společenské kontroly. Dokázaly by různé ulice ve vzduchu nebo v podzemí něco podobného nebo i lepšího? Úvahy na toto téma se mi zdají být důležité, protože v poslední době se setkáváme s ostře konzervativními názory (například v knize editora Jiřího Hanuše *Město a jeho symboly*, Brno 2021; viz stati Františka Mikše a Martina Fialy), pro něž se tradiční urbanismus stává téměř posvátnou a věčnou hodnotnou a na urbanistické experimenty éry modernismu se v nich hledí jako na něco téměř d'ábelského. Jsem tedy zvědav, jak autorka na mou otázku odpoví.

Práci plně doporučuji k obhajobě a navrhuji známku mezi 1 a 2.

prof. PhDr. Rostislav Švácha, CSc., v Praze 1. 6. 2021